

MEDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 1

Februar 1966

64. årg.

Redigert av Aasulv Løddesøl

MYRENE I BJUGN HERRED, SØR-TRØNDELAG

Av konsulent Osc. Hovde.

Innledning.

Bjugn herred ligger på Fosenhalvøya i Sør-Trøndelag fylke. Nærmere geografisk bestemt strekker herredet seg fra 63° 42' 18" til 63° 57' 42" nordlig bredde og fra 9° 22' til 10° 14' østlig lengde (fra Greenwich). I metrisk mål utgjør det ca. 28 km i retning sør—nord og ca. 42 km i retning vest—øst. Et breddeminutt her er følgelig ca. 1,8 km og et lengdeminutt ca. 0,8 km. Bjugn er således et ganske stort herred i utstrekning etter kommunereguleringen, som her ble gjennomført fra 1. januar 1964. Da ble nemlig de tidligere Bjugn, Nes og Jøssund herreder, samt den del av Stjørna herred, som lå nord for Stjørnfjorden, slått sammen til ett herred med navnet Bjugn.

Landfast grense har herredet i nord-øst mot herredene Ålfjord og Rissa og i sør-vest mot herredet Ørland. For øvrig begrenses herredet av fjorder og hav, nemlig av Stjørnfjorden i sør, Bjugnfjorden og Tarrefjorden i vest og Norskehavet i nord.

Noen offisiell statistikk for «Stor-Bjugn», bortsett fra folketallet foreligger ikke enda på grunn av kommunedelingen. Men vi har lagt sammen arealene for de tidligere Bjugn, Nes og Jøssund etter Statistisk sentralbyrå's arealoppgave (1)*, og foretatt arealberegning av den del av Stjørna som er tillagt herredet.

Etter våre beregninger utgjør herredets totalareal ca. 341,30 km², og landarealet ca. 319,88 km². Den hjemmehørende folkemengde var pr. 1/1 1965 i alt 4 907 personer. Befolkningstettheten er således 15,34 personer pr. km².

Topografi.

Bjugn er det nordligste herredet på Fosenhalvøya, og består for det meste av fastland, oppdelt av flere fjorder og mange ferskvann.

*) Tallene i parentes viser til litteraturlisten.

Men her finnes også en mengde øyer, holmer og skjær. De største av øyene er Tarva (Husøya), Lysøy, Skjørøy og Valsøy. Landskapet er sterkt kupert med flere fjelltopper på 3—4 hundre meters høyde over havet. Høyest er Kopperen på 476 m. Mange fjordarmer og sund danner gode naturlige hamner (Valdersund, Lysøysund m.fl.). En vesentlig del av herredet består av snaufjell, men her finnes også betydelige skogarealer, særlig furuskog. Det er dessuten i de senere år plantet en hel del gran. Herredet er godt stilt med veier, og det er bare et par bruk som ikke har bilvei til gards. Det er meieri på Furu-nes. Tidligere var det også et meieri på Hellem i drift, men nå kjøres all melken fra det tidligere Nes herred til Ørland meieri på Brekstad. Av bedrifter ellers må nevnes at her finnes en kalkmølle, et par sild-oljefabrikker og mindre sagbruk.

Fjellgrunnen består vesentlig av sterkt omvandlede kvartsitter med gneis og granitt. Disse er hårde og tungt forvitrelige, og forvit-ringsmaterialet er næringsfattig. Videre finnes enkelte kambro-siluriske bergarter med krystallinsk kalkstein og konglomerater (Holtedah, 2).

De løse jordlag består vesentlig av sedimentære og organiske jordarter samt mindre morener. Sedimentene er mest havavleiringer, av-satt under og etter istidene. De kan henføres til de sennglasiale, marine avleiringer (Bjørlykke, 3). Den marine grense ligger i ca. 125 m høyde over havet. Disse havavleiringer er av forskjellig finhetsgrad, fra rein blåleire til sand og grus med større blokker. Dessuten finnes ofte betydelige opphopinger av skjellsand. De organiske jordarter, myr- og torvjord, har temmelig sterk utbredelse. Store arealer er dyrket, og kanskje enda større arealer er avtorvet til brensel (brenntorv) i tidens løp. Men her er enda store forråd av så vel dyrkingsmyr som brenntorvmyr.

Tidligere myrundersøkelser i Bjugn er foretatt av *Trøndelag Myr-selskap* i 1942 og 1943, med omfattende kartlegging og dybdeboring samt beregning av myrareal og brenntorvmasse fordelt på forskjellige myrer og eiere. Vi refererer her summen av myrareal og brenntorvmasse for de undersøkte myrer:

Langmyra	615,8	dekar myr og	363 400	m ³ brenntorv
Møllergårdsmyrene ..	607,5	» » »	380 400	» »
Stuanesmyra	492,0	» » »	413 500	» »
Stormyra	244,6	» » »	198 000	» »
Slettesmyra	237,8	» » »	35 700	» »

I alt 2 197,7 dekar myr og 1 391 000 m³ brenntorv

Endel av dette areal er nå dyrket. Særlig gjelder det deler av Møllergårdsmyrene og Stormyra. Dessuten er nok atskillig brenntorv tatt ut av disse myrene siden den tid.

Nevnes må også «Jordvernkomitéens» undesøkelser i forbindelse med komitéens utgreiing om jordødeleggelsen ved urasjonell torvdrift i kystbygdene og botemidler mot denne. Ifølge undersøkelsen, som skriver seg fra 1939, ble det årlig ødelagt ca. 10 dekar jord ved torvstikking, og det ødelagte areal ble da anslått til i alt ca. 425 dekar. Tallene gjelder Nes (Tarva) og Jøssund, jfr. Innstilling nr. 7 (4).

Myrinventering.

Det norske myrselskap utførte sommeren 1965, i samarbeid med *Trøndelag Myrselskap*, myrinventering i det nye Bjugn herred. Undersøkelsen er utført etter samme plan som ved tidligere myrinventeringer (Løddesøl, 5).

Markarbeidet er utført av forfatteren, som også har kontorbehandlet materialet. Analysene av uttatte jordprøver og skjellsandprøven er foretatt av *Statens landbrukskjemiske kontrollstasjon i Trondheim*. Det ble også uttatt endel plantep prøver. Plantene i disse ble bestemt av førstekonservator *Per Størmer* ved Universitetets botaniske museum i Oslo.

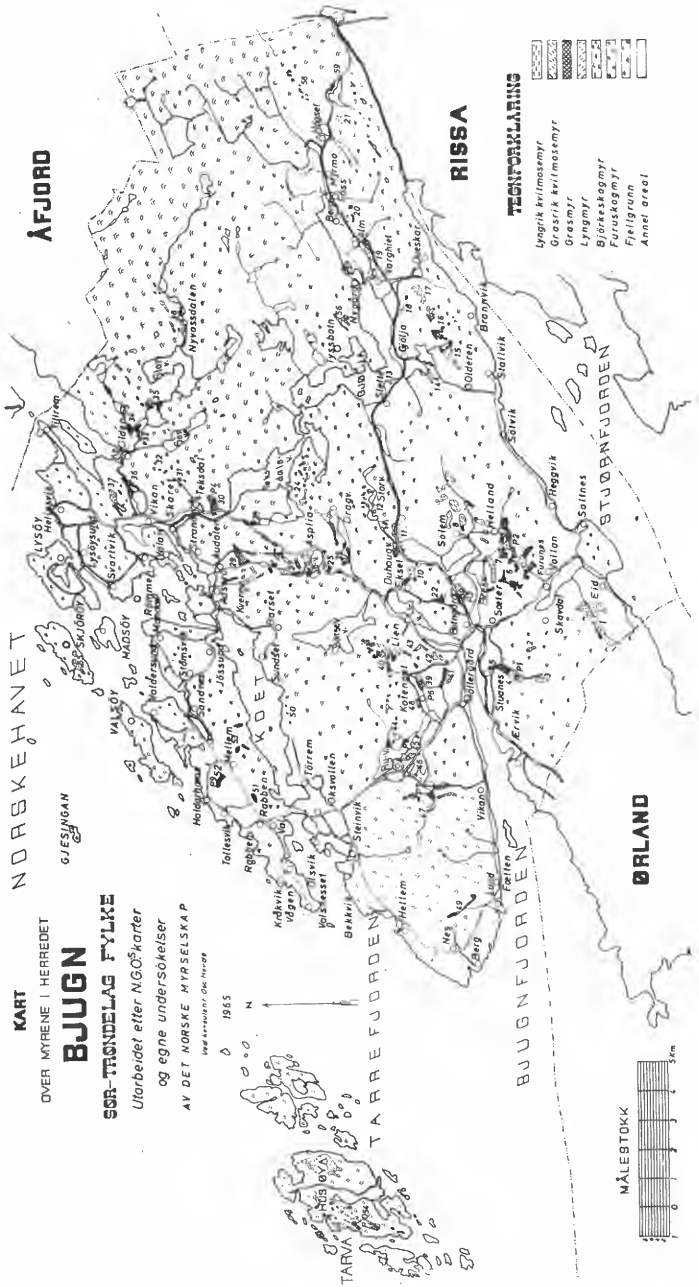
Kartgrunnlaget har vært N.G.O's originalkopier i mst. 1 : 50 000, samt de tidligere nevnte detaljkarter opptatt av Trøndelag Myrselskap. Arealet av myrene er bestemt delvis i marken og delvis på kartene. Myrområdene, som har fått løpende nr. fra 1 til 60, er under markarbeidet særskilt beskrevet i spesielle inventeringsbøker, som blir arkivert. Beskrivelsen omfatter myrenes høyde over havet, myr-areal, myrtype, formolding og fortorving, dybde og undergrunnsforhold, samt drenerings- og utnyttelsesmuligheter m.m.

Nytt kart over herredet er utarbeidet og ført å jour med endel nye veier. På kartet er myrene avsatt så nøyaktig som målestokken (1 : 50 000) tillater, og numrene på myrområdene er påført. De forskjellige myrtyper har fått en bestemt skravering. Kartet er i den trykte melding reproduisert i mst. 1 : 250 000.

Myrarealet i Bjugn herred utgjør i alt 10 300 dekar, det er 3,22 % av herredets landareal. Bjugn er følgelig et forholdsvis myrfattig herred sett i forhold til landarealet. Men i relasjon til jorddekket areal, utgjør myrene en betydelig del. Av myrarealet kan ca. 1 850 dekar betegnes som brenntorvmyr med ca. 2 000 000 m³ råtorv, og ca. 200 dekar er nærmest strøtorv med ca. 300 000 m³ nyttbar strøtorvmasse. Så vel brenntorv- som strøtorvmyrene kan dyrkes. Det er som regel en fordel å avtorve disse myrer før dyrking, når dybde og undergrunn er gunstig for det.

Myrtypene er ofte sterkt blandet så det er vanskelig å skille ut de enkelte figurer i så liten målestokk som kartet har. Skravuren kan derfor til dels virke noe misvisende. Andelen av de forskjellige myrtyper innen et område har vi nemlig ofte måttet angi prosentisk. Følgende 4 hovedtyper av myr er skilt ut: Kvitmosemyr, grasmyr,

KART
 OVER MYRENE I HERREDET
BJUGN
 SØR-TRØNDELAG FYLKE
 Utarbeidet etter N.G.O's-karter
 og egne undersøkelser
 AV DET NORSKE MYRELSKAP
 Med kartstørrelse 1:50 000

- TEGTEKJEMNING**
- Lyngrik kvillemosemyr
 - Grasrik kvillemosemyr
 - Grasmyr
 - Lyngmyr
 - Bjørkeskogmyr
 - Furuskogmyr
 - Feltgrønn
 - Annet areal

skogmyr og lyngmyr (Løddesøl og Lid, 6). Kvitmosemyrene utgjør 5 380 dekar, eller ca. 52 % av hele myrarealet. Herav er ca. 48 % lyngrik kvitmosemyr (Lm) og ca. 52 % grasrik kvitmosemyr (Gm). Grasmyrarealet utgjør 4 130 dekar, eller ca. 40 %. Av grasmyrer finnes her 3 typer, nemlig grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen (Gmbj), grasmyr av starrtypen (Gst) og grasmyr av andre typer, vesentlig rein grasmyr (G). Det er imidlertid førstnevnte grasmyr-type som dominerer med over 94 % av grasmyrarealet og nesten 38 % av hele myrarealet. Av skogmyr finnes 530 dekar, hvorav det vesentlige er furumyr (F) og en mindre del bjørkemyr (Bj.). Lyngmyrene (L) utgjør bare 260 dekar, tabell 1.

Tabell 1

Myrarealets fordeling på forskjellige myrtyper i Bjugn herred.

Myrtyper	Myrareal i dekar	Prosentisk fordeling	
		Av samlet myrareal	Av hoved- typens myrareal
Lyngrik kvitmosemyr	2 580	25,05	47,95
Grasrik kvitmosemyr	2 800	27,18	52,05
Kvitmosemyr	5 380	52,23	100
Grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen	3 900	37,87	94,44
Grasmyr av starrtypen	100	0,97	2,42
Grasmyr av andre typer	130	1,26	3,14
Grasmyr	4 130	40,10	100
Furumyr	500	4,85	94,36
Bjørkemyr	30	0,29	5,64
Skogmyr	530	5,15	100
Lyngmyr	260	2,52	100
I alt	10 300	100	

Kvitmosemyrene kjennetegnes ved at de har et forholdsvis mektig, friskt kvitmoselag på opptil 1/2 m. De mest vanlige kvitmosearter er vorte-kvitmose, dverg-kvitmose, kjøtt-kvitmose og blank-kvitmose. Disse hører til de mest nøysomme kvitmosearter og stiller følgelig små krav til næringsinnholdet i jorda (Løddesøl og Lid, 6). Ellers finnes her flere nøysomme bladmoser og levermoser. Endelig er den nøysomme reinlav meget alminnelig på mosemyrene. Av karplanter er det særlig torvmyrull og bjønnskjegg som er dominerende, og dessuten finnes ofte rome og pors. Flere lyngarter er også sterkt

utbredt, således røsslyng, krekling, kvitlyng og poselyng. Enkelte urter som soldugg, tettegras og molte opptrer mer spredt. De to mosemyrtypene skiller ved at de *lyngrike kvitmosemyrer* gjerne er noe tørrere og følgelig har sterkere lyngvekst enn de *grasrike kvitmosemyrer*. Desuten har de førstnevnte oftest større tuer, og ofte sammenhengende flak av gråmose. Mellom gråmosepartiene er det gjerne vegetasjonsløse erosjonsfurer. De lyngrike kvitmosemyrer er som regel de beste brenntorvmyrer, mens de grasrike kvitmosemyrer ofte inneholder strøtorv.

Grasmyrene har også til dels et bunndekke av kvitmoser og andre mosearter, særlig furumose og etasjemose, men moselagets mektighet er aldri over 10 cm. Det er imidlertid betydelig forskjell på de enkelte grasmyrtyper. Grasmyrer av *myrull-bjønnskjeggtypen* nærmer seg de grasrike kvitmosemyrer når det gjelder plantesamfunn, med torvmyrull og bjønnskjegg som dominerende arter ved siden av en rekke moser i bunndekket. Her er også ofte sterkt innslag av lyng og pors. Denne myrtype har, i motsetning til grasrik kvitmosemyr, et forholdsvis fast øvre torvlag og inneholder svært ofte brenntorv i dypere lag. Grasmyrer av *starrtypen* har en noe mer kravfull vegetasjon bestående av flere starrarter, så som gråstarr, slåttestarr, tvebostarr og beitestarr. Her finnes ubetydelig av kvitmoser, men derimot flere arter av bladmoser og levermoser. Denne myrtype opptrer særlig der grunnvannet står høyt, således i forsumpninger langs bekker og tjern. Grasmyrer av *andre typer* er vesentlig *reine grasmyrer* med rik vegetasjon av mer kravfulle grasarter og urter. Her ble bl. a. funnet kornstarr, kvein, dvergjamne og skogstjerne. Av moser fantes vanlig bjørnemose, stjernemose, blodmose, kyst-fagermose og blank-sigdmose m. fl. Alle disse myrer er grunne og utmerker seg som gode dyrkingsmyrer.

Av *skogmyrer* finnes i Bjugn to typer, nemlig furumyr og bjørkemyr. *Furumyrene* har vesentlig mosemyrbunn som mest består av bladmoser, nemlig furumose, etasjemose, flettemose og grasmose. Dessuten finnes noen kvitmoser og flere karplanter. *Bjørkemyrene* har grasmyrbunn og kan nærmest karakteriseres som grasmyrer av myrull-bjønnskjeggtypen med bjørkekratt. De fleste myrer av denne type er avtorvede brenntorvmyrer hvor grunnvannet er skaffet avløp.

Lyngmyrene utmerker seg ved å være tørre og faste. De er også oftest ganske grunne og vegetasjonen består vesentlig av lyng (røsslyng) og pors med noe torvmyrull og bjønnskjegg.

Omdannelsen av torva i myrene ble bestemt så vel i det øverste lag (formolding) som i de dypere lag (fortorving).

Formoldingen er oftest svak i kvitmosemyrene, mens grasmyrene og skogmyrene er bedre formolda. Særlig vel formolda er de reine grasmyrer og bjørkemyrene.

Fortorvingen veksler sterkt, nemlig mellom gradene H 2 og H 8 etter *von Post's* 10-delte skala (Løddesøl, 5). De mest vanlige for-

torvingsgrader er dog H 5 og H 6, mens betydelige torvmasser kommer inn under graden H 7 og er følgelig god brenntorv. Noen myrer er så svakt fortorva i øverste meteren at de kan betegnes som strørtorvmyrer. Storparten av myrene har imidlertid en dyrkingsmessig sett gunstig fortorvning (H 4 — H 5) i øverste m da brenntorva som regel ligger dypere i profilet (Løddesøl, 7).

Myrddybden veksler sterkt så vel fra myr til myr som innen de enkelte myrer.

Ved i alt 780 dybdeboringer var fordelingen av myrddybdene denne:

Mindre enn 1,0 m	172	borpunkter
1,0 — 1,9	»	330	»
2,0 — 2,9	»	238	»
3,0 — 3,9	»	21	»
4,0 — 4,9	»	12	»
5,0 — 5,9	»	7	»
		<hr/>	
I alt		780	borpunkter

Det ble ikke målt dybder på over 6 m.

Undergrunnen består mest av leire, sand og grus. De høyest liggende myrer og myrene ute på øyene og holmene har ofte fjellundergrunn.

Dreneringsforholdene er ofte avgjørende for utnyttelsen av et myrområde. De fleste myrer i Bjugn kan dreneres. Men tilfredstillende avløp krever, for enkelte myrers vedkommende, mer eller mindre kostbare kanaler.

Kjemiske analyser. Det ble tatt ut i alt 10 jordprøver (som vanlig med *Løddesøls* prøvetaker) til kjemisk analyse. Av disse er 1 fra lyngrik kvitmoosemyr, 3 fra grasrik kvitmoosemyr, 4 fra grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen, 1 fra rein grasmyr og 1 fra furumyr. Resultatet av analysen går fram av tabell 2.

Vi ser av tabellen at volumvektene av vannfri jord varierer fra 80 g/l for prøve 10 av myrull-bjønnskjeggmyr til 468 g/l for prøve 9 fra rein grasmyr. Formoldingen var svak i 2 prøver (6 og 10), noenlunde vel i 5 prøver (1, 3, 4, 5 og 8), og 3 prøver (2, 7 og 9) var vel formolda (Løddesøl, 7).

Askeinnholdet vekslet fra *meget lavt* til *lavt* i de fleste prøver. Unntakelser danner prøvene 4 og 9 fra henholdsvis furumyr og rein grasmyr. Her var askeinnholdet høyt og for prøve 9 endog meget høyt. Prøvestedet for begge disse prøvers vedkommende hadde liten dybde. Det prosentiske innhold av *nitrogen* (N) og *kalk* (CaO) er lavt i de fleste prøver. I prøvene 2, 3 og 10 er det derimot forholdsvis bra, prosentisk sett. Beregnet pr. dekar til 20 cm dyp er de også lite tilfredstillende, unntatt i prøve 9, hvor nitrogeninnholdet er meget høyt, grunnet høy volumvekt. Kalkinnholdet i prøve 9 er nesten til-

Tabell 2

Kjemiske analyser av myrjordprøver fra Bjugn herred.

Prøve nr. Myrområde nr.	1 4	2 6	3 9	4 30	5 34	6 39	7 41	8 45	9 52	10 54
Myrtype . . .	Gm	Gmbj.	Lm	F/1	Gmbj.	Gm	Gmbj.	Gm	G	Gmbj.
Myrdybde i m	1,0	0,6	2,0	0,4	0,8	1,5	0,5	2,5	0,3	1,5
Undergrunn .	grus	leire	grus	grus	grus	leire	leire	grus	leire	grus
<i>Litervekt i gram:</i>										
Rå	982	868	810	728	780	690	889	862	1154	654
Vannfri	148	165	134	129	124	81	194	123	468	80
<i>I vannfri jord:</i>										
Aske %	2,9	3,1	3,1	28,3	2,0	2,4	3,2	2,7	51,4	4,6
Nitrogen(N), %	1,70	2,04	2,18	1,94	1,51	1,47	1,84	1,79	1,38	2,21
Kalk(CaO), %	0,30	0,23	0,20	0,14	0,35	0,40	0,34	0,17	0,34	1,04
<i>Pr. dekar til 20 cm dyp:</i>										
Nitrogen(N), kg	503	673	584	500	374	238	714	440	1291	353
Kalk(CaO), kg	89	76	54	36	87	65	132	42	318	166
<i>I lufttørr jord:</i>										
Fosfor(P), mg/100 g ..	6,1	3,5	2,5	1,9	1,5	6,4	5,2	1,9	4,1	7,0
Kalium(K), mg/100 g ..	24,6	24,8	11,5	21,0	6,3	40,0	20,2	7,4	42,8	40,4
Jordreaksjon: pH-verdi ..	4,4	4,3	4,6	4,6	4,5	4,5	4,4	4,4	5,0	5,2

fredsstillende, men for øvrig lavt i de andre prøver, (jfr. Løddesøl, 7). Innholdet av fosfor (P) er også lavt, mens kaliuminnholdet (K) er ganske bra unntagen i prøvene 5 og 8. Bare 2 prøver (9 og 10) viste middels sur reaksjon, mens alle de andre var sterkt sure med pH-verdier under 5,0. En kan derfor gå ut fra at de fleste myrer her har behov for kalking ved eventuell dyrking.

Så vel på land som på grunt vann langs strendene finnes betydelige skjellsandforekomster som ansees brukbare til kalking. Det ble uttatt og analysert en prøve av skjellsand fra Tarva. Analysen viste 73,8 % CaCO₃, og hektolitervekten var 129,2 kg. En hektoliter inneholder følgelig 95,3 kg CaCO₃, eller omregnet til CaO, ca. 53,3 kg.

Botaniske analyser. I forbindelse med uttaking av jordprøver til analyse, ble det også samlet inn planteprøver fra og i umiddelbar nærhet av prøvestedene. Ved bestemmelsen av disse prøver ble det påvist i alt 76 forskjellige arter, nemlig 33 karplanter, 40 moser og 3 lavarter. Når det gjelder myrtypene, så var det prøven fra den reine grasmyr som inneholdt de fleste arter, nemlig 29 i alt. Av disse kan de fleste henføres til gruppen middels kravfulle når det gjelder næringsinnhold på voksestedet (Løddesøl og Lid, 6). I de andre prøvene fra grasmyr (Gmbj) var det fra 14 til 22 mer nøysomme arter.

Mosemyrtypene viste et forholdsvis stort innhold av arter, nemlig opp til 20, men mest nøysomme moser. En prøve fra furumyr inneholdt 22 arter, mest nøysomme. Av de forskjellige plantearter fantes røsslyng i 9 av prøvene, torvmyrull og bjønnskjegg i 6. Av moser forekom vorte-kvitmose og dverg-kvitmose i 6 av prøvene, og furumose og etasjemose i henholdsvis 6 og 5. Lys reinlav fantes i 7 prøver. Ellers ble dvergbjørk, kvitlyng og gråmose påvist i 5 prøver.

Ved å sammenlikne de kjemiske og botaniske analyser finner vi en ganske god overensstemmelse mellom næringsinnhold, særlig kalkinnholdet, og de forekommende plantearters næringskrav. Dette gir oss god støtte for vurderingen av myrenes verdi i dyrkingsøyemed vurdert ut fra plantedekket, dvs. myrtypene på voksestedene. Men også andre faktorer som er nevnt foran spiller inn, de er ofte minst like viktige når det gjelder om en myr er skikket som dyrkingsjord, dvs. dens *dyrkingsverdi* (jfr. Løddesøl, 7).

Utnyttelsen. I en oversiktstabell som blir arkivert sammen med inventeringsbøkene har vi, for hvert myrområde (nr.), anført nåværende utnyttelse og den, etter vårt syn, beste framtidige anvendelse av myrene. Vi regner i denne forbindelse med 4 former for nyttiggjørelse, nemlig brenntorvdrift, strøtorvdrift, dyrking (herunder beite) og skogproduksjon. Det finnes selvsagt også andre muligheter, som vi imidlertid har holdt utenfor vår vurdering. Når det gjelder den tekniske utnyttelse (brenntorv og strøtorv) så har vi gått ut fra at denne utføres på en slik måte at arealet kan dyrkes etter avtorving, jfr. Jordvernloven av 18. mars 1949. Vi regner derfor med hele myrarealet til jordbruks- og skogbruksmessig utnyttelse.

Et sammendrag av arealet som kan være skikket til torvdrift, viser at her finnes ca. 1 850 dekar brenntorvmyr med ca. 2 000 000 m³ råtorv, og ca. 200 dekar strøtorvmyr med ca. 300 000 m³ masse i myra. Disse tall må betraktes som tilnærmede. Det er nemlig en vurderings-sak hva som bør nyttes til torvbrensel eller til torvstrø. Vi har som brenntorv regnet med fortorvingsgraden H 6 og høyere, og som strøtorv H 3 og lavere. Mange steder nyttes imidlertid torv av lavere fortorvingsgrad enn H 6 til brensel, og som jordforbedringsmiddel kan strøtorv med atskillig høyere fortorvingsgrad enn H 3 nyttes, eksempelvis til gartneritorv.

Når det gjelder den mer landbruksmessige utnyttelse av myrene, så spiller som nevnt myrtypen en vesentlig rolle. Som vi har sett foran, utgjør kvitmosemyrene over 50 % av arealet. Disse typer kan vanligvis karakteriseres som mindre gode til dårlige dyrkingsmyrer. Men her finnes det også ca. 40 % grasmyr, som er betydelig bedre dyrkingsmessig sett, selv om mesteparten hører til en dårlig grasmyrtype (Gmbj). Det er imidlertid andre faktorer enn myrtypen som er medbestemmende når det gjelder dyrkingsverdet. De viktigste av disse faktorer er omdannelsesgraden av torva, myrdybden, undergrunnens art og dreneringsforholdene. Disse faktorer trekker — når

det gjelder myrene i Bjugn — som regel i fordelaktig retning. Dyrkingsverdet ligger derfor noe bedre an enn myrtypene tilsier.

Alle forhold tatt i betraktning er vi kommet til at ca. 8 800 dekar av myrene i Bjugn kan dyrkes. Herav er 3 700 dekar gitt dyrkingsverd D 2—3, 4 800 dekar har fått dyrkingsverd D 3—4 og 300 dekar har vi karakterisert som dårlig dyrkingsmyr med dyrkingsverd D 4—5. Arealet av myr som er karakterisert som nærmest udyrkbart, utgjør 1 500 dekar. Herav kan ca. 1 100 dekar anbefales tilplantet med skog, mens 400 dekar heller ikke er skikket for skogproduksjon og vil derfor også i framtida sannsynligvis bli liggende som dårlig naturbeite.

Feltvis beskrivelse.

Vi skal i det følgende ganske kort nevne de viktigste karaktertrekk for de største brenntorv-, strøtorv- og dyrkingsmyrene.

Brenntorvmyrer. Etter Jordvernkomitéens oppgaver var torvforbruket før siste krig i alt 17 215 m³ tørr torv i de daværende herreder Nes, Bjugn og Jøssund. Forbruket i Stjørna var ikke undersøkt, men antas å ha vært ubetydelig da der er rikelig av skog. I de senere år har forbruket av torv avtatt sterkt og utgjør i dag sannsynligvis bare 10—15 % av forbruket den gang. Det er vel også sannsynlig at torvforbruket vil avta ytterligere etter hvert som tilgangen på elektrisk strøm blir rikeligere. Det torvforråd som er påvist ved denne undersøkelse, nemlig ca. 2 mill. m³ råtorv, vil derfor komme til å vare i lange tider.

Vest for Eide (kartfig. nr. 1) ligger et betydelig myrområde, hvorav ca. 100 dekar inneholder brenntorv i dypere lag. Torva er av mindre god kvalitet, men her er det mange torvretter, som imidlertid nå er forlangt avløst. Myrdybden er fra 1,5 til 3 m og undergrunnen består av grus og leire. Det kan derfor her regnes med 1 til 2 m avtorving, og den nyttbare råtorvmasse blir da ca. 150 000 m³.

Glosmyra i Frødalen (kartfig. nr. 3) er ca. 60 dekar stor og herav kan ca. 20 dekar beregnes å inneholde ca. 25 000 m³ råtorv brukbar til torvbrensel. Kvaliteten er imidlertid ikke god, men det stikkes likevel endel brenntorv i denne myra.

Stuanesmyra i Frødalen (kartfig. nr. 4) utgjør i alt ca. 440 dekar, hvorav en betydelig del er avtorvet, og endel er for grunn til avtorving. Vi har regnet med at ca. 50 dekar kan avtorves med ca. 45 000 m³.

Nord for Vollan (kartfig. nr. 6) er det store myrarealer, men bare mindre partier har dybde stor nok til å avtorves. Her er regnet med 40 dekar brenntorvmyr med 30 000 m³ råtorv.

Øst for Solemsvatnet (kartfig. nr. 8) finnes til dels god brenntorv i myrene, og da vesentlig i de lyngrike mosemyrer. Her er dybder på opptil vel 3 m til grusundergrunn, og dreneringsforholdene er gode.

Brenntorvarealet er beregnet til ca. 150 dekar med ca. 200 000 m³ råtorv. Her mangler imidlertid vei til myrene.

Stormyra — vest for Solemsvatnet (kartfig. nr. 9) ligger helt inn til vei, og her stikkes det en hel del brenntorv. Kvaliteten er ikke den beste, men noenlunde bra. Arealet av brenntorvmyr utgjør ca. 200 dekar og brenntorvmassen ca. 150 000 m³ råtorv.

Sør og øst for Duhaugvatnet (kartfig. nr. 11) ligger flere myrer på tilsammen ca. 260 dekar. Det meste av arealet består av lyngrik kvitmosemyr med opptil vel 2 m dybde til grusundergrunn. Storparten av arealet inneholder god og til dels meget god brenntorv (H 7 — H 8), og vi har her regnet med 200 dekar brenntorvmyr med ca. 250 000 m³ råtorv.

Rundt Storvatnet (kartfig. nr. 12) finnes også meget gode brenntorvmyrer, men dreneringsforholdene er her noe vanskelige. Vi har likevel regnet med at ca. 60 dekar kan avtorves, og at den nyttbare brenntorvmasse utgjør ca. 80 000 m³.

Nord-øst for Oldren (kartfig. nr. 15) er myrene temmelig stubbe-fulle, men inneholder delvis god brenntorv. Dybden er jevnt over ca. 2 m, men torvlaget ligger ofte direkte på fjell. Arealet av brenntorvmyr utgjør ca. 100 dekar og brenntorvmassen ca. 60 000 m³ råtorv.

Stormyra — øst for Oldren (kartfig. nr. 16) inneholder også god brenntorv med fortorvingsgrad opptil H 8. Men myra er delvis grunn, ofte med fjell i dagen, og har vanskelige dreneringsforhold. Her kan dog regnes med ca. 60 dekar brenntorvmyr med ca. 50 000 m³ masse.

Vest for Dueskar (kartfig. nr. 17) består myrene vesentlig av lyngrik kvitmosemyr med noenlunde bra brenntorv. Dybden er opptil 3 m, men også her består undergrunnen mest av fjell. Dreneringsforholdene er imidlertid bra, og det kan regnes med 1 m avtorving på et areal av ca. 50 dekar. Brenntorvmassen utgjør følgelig ca. 50 000 m³.

Nord og vest for Dragavatnet (kartfig. nr. 23) er mange myrer med ujevn dybde på opptil 4,5 m. Undergrunnen består av grus. Her kan avtorves på et areal av ca. 80 dekar, og brenntorvmassen utgjør ca. 70 000 m³.

Sør for Audalen (kartfig. nr. 29) ligger flere myrer, hvorav et par lyngrike kvitmosemyrer på høyden øst for Kvernavatnet inneholder bra brenntorv. Her er grusundergrunn og myrddybden er opptil 2,5 m. Arealet utgjør ca. 60 dekar og brenntorvmassen ca. 80 000 m³.

Langmyra m.fl. — nord-øst for Kotenget (kartfig. nr. 40) inneholder delvis god brenntorv, men den ligger som regel noe dypt i profilet. Myrddybden er for det meste 2—3 m, og undergrunnen består av leire. Her tåles følgelig betydelig avtorving, og det er regnet med 200 000 m³ på et areal av 150 dekar.

Vest for Lien (kartfig. nr. 43) finnes et mindre parti brukbar brenntorvmyr på ca. 20 dekar med ca. 20 000 m³.

Nord-øst for Ryvatnet (kartfig. nr. 44) er regnet med 50 000 m³ brenntorv på 50 dekar.

Mellom Ryvatnet og veien (kartfig. nr. 45) stikkes endel torv, men kvaliteten er ikke særlig god. Myrdybden er opptil vel 2 m, og undergrunnen består av leirgrus. Avtorving kan derfor tillates. Brenntorvareal ca. 120 dekar med 100 000 m³.

Sør for Koltjønn (kartfig. nr. 46) er betydelige arealer avtorvet. Men her er enda igjen ca. 150 dekar som kan avtorves med ca. 120 000 m³.

Nord for Vikan (kartfig. nr. 47) er store myrarealer, og her finnes ca. 50 dekar, vesentlig lyngrik kvitosemyr, som inneholder brukbar brenntorv, massen utgjør ca. 80 000 m³.

Øst for Nes (kartfig. nr. 49) er litt brukbar brenntorv i de dypere lag på myras nordende, men dreneringsforholdene er vanskelige. Under forutsetning av at myra blir kanalisert, kan regnes med 20 000 m³ på 25 dekar.

På Tarva (kartfig. nr. 54) er myrene forholdsvis svakt omdannet og har til dels temmelig mektig moselag. Her er derfor dårlig brenntorv, men den nyttes likevel da her ikke finnes skog. Betydelige torvmengder har også tidligere vært fraktet herfra til fastlandet. Vi regner at 100 dekar kan avtorves med 50 000 m³.

På Skjørøya (kartfig. nr. 55) er store arealer avtorvet helt ned til fjellet. Her er heller ikke god brenntorv, men ca. 30 dekar kan avtorves, og massen er beregnet til 20 000 m³.

Mellom Tyssbotn og Nygård (kartfig. nr. 56) inneholder endel av myrene, nemlig ca. 30 dekar, gjennomsnittlig 1 m's lag bra brenntorv. Massen utgjør følgelig ca. 30 000 m³.

Foruten de her særskilt nevnte brenntorvmyrer finnes en rekke mindre myrer som inneholder brenntorv av til dels god kvalitet.

Strøtorvmyrer. Det er en kjent sak at kystmyrene sjelden eller aldri inneholder god strøtorv, dertil er innholdet av fiber og rottrevler for stort. Rett gode strøtorvmyrer finnes heller ikke i Bjugn. Men et par myrer har så svakt omdannet kvitmosetorv i det øverste lag at de kan betegnes som strøtorvmyrer.

Sør for Brekkvatnet (kartfig. nr. 7) ligger en omtrent flat, grasrik kvitosemyr med mektig friskt moselag. Dybden er fra ca. 3 til 4,5 m, og undergrunnen består av blåleire. Det øverste torvlag (ca. 1 m) er svakt fortorva (H 2—H 3), og i de dypere lag er fortorvingsgraden H 4—H 5. En prøve av torva, analysert ved Statens landbrukskjemiske kontrollstasjon i Trondheim, viste vannoppsugingsevnen 9,3 i torv med 20 % vann. Det vil si at torven suger opp så meget vann som 9,3 ganger sin egen vekt ved 20 % vanninnhold. Askeinnholdet var 2,9 % i vannfri torv. Torven kan følgelig karakteriseres som middels god strøtorv, Arealet utgjør ca. 120 dekar, og råtorvmassen som kan avtorves er beregnet til ca. 200 000 m³.

Mellom Gjøvatnet og Audalsvatnet (kartfig. nr. 27) finnes en lyngrik kvitosemyr som inneholder brukbar strøtorv i et lag av ca. 1,5 m. Arealet utgjør ca. 40 dekar og råtorvmassen ca. 60 000 m³. Det

kreves imidlertid betydelig kanalisering for at myra kan dyrkes etter så sterk avtorving.

Flekkvis er også andre myrer lite omdannet i øverste meter, men det dreier seg da om forholdsvis små masser.

Dyrkingsmyrer. Som foran nevnt, har vi funnet at ca. 8 800 dekar av herredets 10 300 dekar myr kan anbefales dyrket. Det vil si at vel 85 % av herredets myrareal er dyrkbart. Herav er ca. 42 % karakterisert som *god og noenlunde god dyrkingsmyr* og ca. 55 % som *mindre god dyrkingsmyr*. Resten er *dårlig dyrkingsmyr*. Av tabell 1 framgår at ca. 40 % av myrarealet er grasmyr. Vi ser således at grasmyrarealet og arealet av god og noenlunde god dyrkingsmyr er nesten likt. Som regel faller også disse to karakteristikker sammen, dersom ikke særlige forhold ved dybde, undergrunn og drenering eller andre faktorer tilsier høyere eller lavere dyrkingsverd. Men også andre myrtyper, særlig da skogsmyrer og delvis grasrike kvitmosemyrer, har fått dyrkingsverd D 3 og litt bedre. Det er som regel topografien, og herunder dreneringsforholdene, som har satt dyrkingsverdet sterkest ned.

De største dyrkingsfelter nevnes her i nummerorden.

Vest for Eide (kartfig. nr. 1) ligger et myrområde på ca. 430 dekar. Herav er over halvparten lyngrik kvitmosemyr, og resten består vesentlig av grasrik kvitmosemyr samt et lite parti grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen lengst nord. Myrene ligger i bare 30—40 m høyde over havet, og har passende helling og gode dreneringsforhold. Myrdybden er fra 0,5 til 3,2 m, og undergrunnen består av grus og leire. Torva er noenlunde vel omdanna (formolda), og går i dypere lag over til dårlig brenntorv (H 6). Området har fått dyrkingsverd D 3—D 4, dvs. noenlunde god til mindre god dyrkingsmyr.

I Frødalen (kartfig. nr. 3, 4 og 5) utgjør myrarealet tilsammen ca. 535 dekar. Av dette areal er ca. 7/10 grasrik kvitmosemyr og 3/10 grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Høyden over havet er 60—70 m og det er veg langs myrene. Dybden varierer fra 0,3 til 2,5 m, og undergrunnen består av grus og leire med enkelte fjellpartier som også stikker opp i dagen. En betydelig del av myrene er avtorvet og delvis bevokst med bjørkekratt. Dreneringsforholdene er gode og partiet som helhet har fått dyrkingsverd D 2—D 3, god til noenlunde god dyrkingsmyr (kfr. jordprøve nr. 1). Feltet omfatter Gløsmyra og Stuanesmyra samt et mindre parti like ved Stuanes.

Nord for Furunes (kartfig. nr. 6) er et stort, nesten sammenhengende myrområde på ca. 760 dekar. Herav er over det halve grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen, det øvrige er omtrent likt fordelt mellom grasrik- og lyngrik kvitmosemyr. Småflekker kan henføres til lyngmyr. Myrene har til dels ganske sterk helling (bakkemyrer) med fastmarkspartier og enkelte bergknauser innimellom. Høyden over

havet er fra ca. 30 til ca. 90 m. En stor del av myrene er grunne, omkring $\frac{1}{2}$ m og mindre da betydelige arealer har vært avtorvet. Men det ble målt dybder på opptil 2 m på mosemyrpartiene. Det øverste torvlag er noenlunde vel til vel formolda og i dypere lag finnes bra brenntorv. Undergrunnen består av grus og leire. Det foregår dyrking av myrene nærmest Vollan og en vei herfra og innover myrene er under arbeid. Dreneringsforholdene er stort sett meget gode, og det meste av myrområdet kan karakteriseres som god dyrkingsmyr — D 2 (jordprøve nr. 2). Noen mosemyrpartier må dog gis karakteristikken D 3.

Øst for Solemsvatnet (kartfig. nr. 8) går et bredt dalføre østover fra gårdene Helland og Solem. Her ligger mange myrer med et areal på tilsammen ca. 550 dekar. Det meste består av lyngrik- og grasrik kvitmosemyr, men her finnes også endel skogmyr (vesentlig furumyr) og grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Dybdeforholdene er temmelig forskjellige for de enkelte myrer. Her ble målt dybder på opptil 3,5 m til grus og stein. Men det finnes også partier hvor dybden bare er 0,5 m og mindre til fjellgrunn. Noen av myrene inneholder god brenntorv som ofte ligger høyt i profilet. Dreneringsforholdene er følgelig noe varierende, og omtrent halve arealet har fått dyrkingsverd D 3—D 4, og bare 150 dekar D 2—D 3. Enkelte grunne partier av furumyr kan anbefales tilplantet.

Vest for Solemsvatnet (kartfig. nr. 9) ligger et flatt myrparti på ca. 250 dekar langs riksveien. Det meste av arealet er lyngrik kvitmosemyr, bare en mindre del er grasrik kvitmosemyr, og et ganske lite parti lengst nord-øst er grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Det foreligger kart over det meste av myra (kalt Stormyra) i mst. 1:2000, opptatt av Trøndelag Myrselskap. Her har vært avtorvet store arealer, og det stikkes fremdeles brenntorv på myra, som dyrkes etter hvert som den avtorves. Myradybden er før avtorving ca. 2 m, og undergrunnen består av grus, men her finnes også fjellpartier. Myra er bra formolda (jfr. prøve nr. 3) og brenntorven er ikke så god at den har noen uheldig virkning på strukturen. Dreneringsforholdene er gode og myra er karakterisert som noenlunde god til mindre god dyrkingsmyr — D 3—D 4.

Sør-øst for Ekset (kartfig. nr. 10) finnes et parti dels furumyr og dels grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen på tilsammen ca. 140 dekar, avbrutt av fastmarkspartier. I øverste laget er torva noenlunde vel til vel formolda og ganske sterkt fortorva (H 7) i dypere lag. Undergrunnen består av grus og leire. Dybden er vanligst under 1 m og den største målte dybde var 2 m. Et parti nærmest Ekset er under oppdyrking og myra kan her gis dyrkingsverd D 2. Ellers er dyrkingsverdet satt til D 3. Endel av skogmyra bør fortsatt være skoggrunn.

Ved Duhaugvatnet og Storstvatnet (kartfig. nr. 11 og 12) finnes betydelige myrarealer mellom fjellpartier og tjern. Dreneringsforholdene her er så vanskelige at myrene må karakteriseres som mindre god til

dårlig dyrkingsmyr. Området ligger dessuten i 140—150 m høyde over havet, og torva har tett struktur (brenntorv).

Nord-øst for Olderen (kartfig. nr. 15 og 16) går et forholdsvis bredt dalføre med lave åser i nord og sør. Det er her flere myrer med et areal på tilsammen ca. 550 dekar. Herav er den ene halvpart — vesentlig nærmest Olderen — lyngrik kvitmosemyr, mens Stormyra består av grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Noen mindre myrer er dels lyngmyr og dels grasmyr. Mosemyra har ujevn overflate og er temmelig stubbefull. Dybden er fra 1 til 2,5 m, og undergrunnen består av grus og fjell. Stormyra er opptil 5,5 m dyp, men oftest ca. 2 m og ligger direkte på fjell som ofte stikker opp i dagen. Dreneringsforholdene er derfor delvis vanskelige og torva har brenntorvkarakter allerede i ca. 1/2 m dybde. H. o. h. er 60—70 m. Det meste av arealet må karakteriseres som mindre god dyrkingsmyr med dyrkingsverd D 4. Ca. 150 dekar er oppført som udyrkbart, hvorav vel 100 dekar som plantemark.

Vest for Dueskar (kartfig. nr. 17) ligger også myrene for det meste direkte på fjell, men her er bra hellings- og dreneringsforhold. Myrene ligger 90—120 m o. h. Arealet utgjør ca. 210 dekar, og myrtypen er en blanding av mosemyr, grasmyr og lyngmyr, med største andelen på lyngrik kvitmosemyr. Fortorvingsgradene er ganske høye (opptil H 7) og dybden er ujevn, fra 0,3 til 3,0 m. Vi har gitt 3/4 av arealet dyrkingsverd D 3—D 4, resten kan nyttes som plantemark.

Ved Varghiet (kartfig. nr. 19 og 20) har Selskapet Ny Jord et stort bureisingsfelt. Her finnes mange, men forholdsvis små myrpartier som enda ligger udyrket. Men dyrking pågår, og myrene er av varierende dyrkingsverd. Like sør for Varghiet er et stort fellesbeite under opparbeidelse av bønder i distriktet.

Nord og vest for Dragavatnet (kartfig. nr. 23) finnes i alt ca. 260 dekar myr fordelt på mange større og mindre partier. Det meste består av grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen, bare ca. 1/5 er grasrik kvitmosemyr. Dybden er fra 0,5 til 4,5 m og undergrunnen består av grus med fjellpartier. Torvlaget er fast og har fra ca. 1 m dybde brenntorvkarakter. Dreneringsforholdene er noenlunde bra og dyrkingsverdet er satt til D 3—D 4 for det meste av arealet. Endel er grøftet med grunne grøfter med tanke på skogplanting. Vi kan også være enige i at dette er plantemark.

Mellom Asplia og Audalen (kartfig. nr. 26, 27, 28 og 29) ligger mange myrer i et ellers noe kupert terreng. Høyden over havet varierer mellom ca. 30 og ca. 90 m. Arealet av myrene utgjør tilsammen ca. 750 dekar. Herav er omtrent 4/7 grasmyr, vesentlig av myrull-bjønnskjeggtypen, og det øvrige er mosemyr, likt fordelt mellom lyngrik og grasrik kvitmosemyr. Myrdybden varierer sterkt, idet her ble målt dybder på opptil 5,5 m i myra mellom Jøvatnet og Audalsvatnet. Ellers er dybden mest vanlig mellom 1 og vel 2 m. Undergrunnen var i de fleste av 50 borpunkter leire, men noen steder ble

notert sand og grus. Det meste av grasmyra er noenlunde vel til vel formolda, og mosemyra svakt formolda eller endog helt uformolda. Torva er ellers svakt omdanna (fortorva) til grøftedybde og har således gunstig struktur for dyrking. Dreneringsforholdene er temmelig varierende, men kan stort sett betegnes som tilfredsstillende. Her må dog noen kanaler til. Av arealet har over 200 dekar fått dyrkingsverd D 2—D 3. Særlig må et grasmyrparti nærmest Audalen fremheves som god dyrkingsmyr. Arealet av noenlunde god til mindre god dyrkingsmyr utgjør ca. 400 dekar. Dyrking foregår bl. a. like nord for Asplia. Noen myrflekker er tilplantet med gran, og vi har regnet med ca. 130 dekar til dette formål. En ny vei mellom Asplia og Audalen er under arbeid.

Ved Teksdal (kartfig. nr. 30 og 31) har myrene forholdsvis sterk helling (bakkemyrer) og ligger i en høyde av 30—60 m o. h. Arealet utgjør ca. 230 dekar, hvorav 70 dekar er furumyr. Alt det øvrige er grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Dette er for det meste ganske grunne myrer med opptil ca. 1 m dybde. Undergrunnen består av grus med steinblokker og noen fjellpartier. Dreneringsforholdene er meget gode. Partiet sør for Teksdal kan betegnes som god til noenlunde god dyrkingsmyr — D 2—D 3 (jordprøve nr. 4). Myrene øst for Teksdal er grøftet og tilplantet med gran. Det passer de også best til da de er små og uten veiforbindelse.

Omkring Olden (kartfig. nr. 32, 33, 34, 35, 36 og 37) finnes en rekke myrer på tilsammen ca. 600 dekar. Herav er mer enn 2/3 grasmyr, vesentlig av myrull-bjønnskjeggtypen. Men her er også mindre partier starrmyr og rein grasmyr. Den øvrige 1/3 er mosemyr, hvorav 1/2 er furumyr og resten lyngrik- og grasrik kvitmosemyr. Dybden er fra 0,3 til 4,5 m, vanligst 0,5 til 1,5 m. Undergrunnen består av leire, grus og stein med fjellpartier iblant. Høyden over havet er fra 5 til 80 m. Lavest ligger myrpartiet i nord-vest (nr. 37), høyest i sør-vest (nr. 32). Endel av myrene inneholder mange stubber, og øst for Mellomvatnet er delvis stor furuskog. Dreneringsforholdene er bra, unntatt for kartfig. nr. 37, hvor myrene delvis står under vann. Av myrene har kartfig. nr. 33, 34 og 36 fått dyrkingsverd D 2—D 3 (jordprøve nr. 5), og kartfig. nr. 37 har fått D 3—D 4. Kartfig. nr. 35 — øst for Mellomvatnet — anbefales til skogreising.

I Nyvassdalen (kartfig. nr. 38) er mange myrer, tilsammen ca. 160 dekar, vesentlig av typen grasrik kvitmosemyr med små flekker lyngrik kvitmosemyr og grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Dybden er opptil ca. 2 m til grusundergrunn, men fjellet stikker opp her og der, og dreneringsforholdene er noe vanskelige. Myrene er ikke skikket for dyrking, også på grunn av beliggenheten, men kan grøftes for skogproduksjon.

Ved Kotenget (kartfig. nr. 39, 40, 41 og 48) finnes i alt ca. 900 dekar myr, herav er ca. 1/3 grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen og 1/3 lyngrik kvitmosemyr. Resten er grasrik kvitmosemyr og mindre

partier furumyr og lyngmyr. Myrene ligger i en høyde av ca. 10 til 80 m o. h., og har til dels ganske sterk helling sør for Kotengsvatnet. Her er også nesten horisontale myrer nærmest Kotenget. Dybden av myrene varierer mellom 0,3 og 3,5 m med de største dybder på Langmyra øst for Kotenget. Undergrunnen består mest av leire, sjeldnere av sand og grus. Dreneringsforholdene er stort sett meget gode, bortsett fra at det kreves et par større kanaler. Av hele arealet har vi satt over halvparten i dyrkingsverd D 2—D 3, hvor D 2 vesentlig representerer grasmyrtypen (prøve nr. 7). Av resten kan noe anbefales tilplantet, men for øvrig gis dyrkingsverd D 3—D 4 (prøve nr. 6). En betydelig del av Langmyra er grøftet med grøftefres og delvis tilplantet med gran. Hvor myra er grunnest kan nok dette falle heldig ut, men ellers er området best skikket for dyrking. Riktignok inneholder endel av myra god brenntorv, men den ligger forholdsvis dypt i profilet. For at Langmyra skal kunne nyttes rasjonelt, må det veiforbindelse til. Myra er kartlagt av Trøndelag Myrselskap.

Møllergårdsmylene (Råmarka) (kartfig. nr. 44, 45 og 46) er myrene øst og sør for Ryvatnet. Så godt som hele området er detaljkartlagt og dybdeboret av Trøndelag Myrselskap. Høyden over havet er fra 30 til 60 m, og hellingen er for det meste god. Myrarealet utgjør i alt ca. 665 dekar, herav er over 2/3 grasrik kvitmosemyr og nesten 100 dekar lyngrik kvitmosemyr. Grasmyrene utgjør følgelig en forholdsvis liten del og består for det meste av avtorva myr. Et par små partier er skilt ut som furumyr. Myrdybden er fra 0,3 til 4 m, og undergrunnen består av grus og leire. Dreneringsforholdene er stort sett gode, og dyrking pågår flere steder. Myrene inneholder brukbar brenntorv i dypere lag, og det er en fordel for dyrking at de blir avtorvet. Av arealet har ca. 160 dekar fått dyrkingsverd D 2—D 3, og de andre ca. 500 dekar dyrkingsverd D 3—D 4 (prøve nr. 8).

Nord for Vikan (kartfig. nr. 47) ligger et stort myrområde på ca. 450 dekar sammenhengende med foregående felt. Ca. 2/3 av myrene er grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen, og resten er dels grasrik, dels lyngrik kvitmosemyr. Feltet ligger på en høyde — 60 til 90 m o. h. på begge sider av veien mellom Vikan og Ryvatnet. Her foregår en storstilt dyrking og store arealer er lagt under kultur. Grasmyrene er forholdsvis grunne til leirblandet grusundergrunn. Mosemyrene har opptil 4,5 m dybde. Enkelte fjellknauser stikker opp her og der. Her har vært stukket en masse brenntorv, og ca. 1/3 av myrarealet er avtorvet. Det er opparbeidet endel kanaler, dreneringsforholdene er noenlunde gode. Vi har funnet at ca. halve arealet er god og noenlunde god dyrkingsmyr, D 2 og D 3, og resten er mindre god, D 4.

Øst for Nes (kartfig. nr. 49) finnes den eneste noe større myr i det gamle Nes herred på fastlandet. Arealet av denne myra utgjør ca. 60 dekar, vesentlig grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen med noe lyngmyr på midtpartiet. Myra er ganske dyp (opptil 3,5 m) lengst nord, men ellers bare 0,3 til 1 m til grus og sand. Torva er temmelig

fast og noenlunde vel til vel formolda med brukbar brenntorv i dypere lag. Overflaten er sterkt tuet og dreneringsforholdene noe vanskelige lengst nord, ellers bra. Dyrkingsverd D 2—D 3.

Sør for Haldorhamn (kartfig. nr. 52) er et parti rein grasmyr på ca. 70 dekar. Myra er vel formolda og så grunn at den er på grensen til fastmark. Undergrunnen består av leire. Feltet er under oppdyrking og kan karakteriseres som god dyrkingsmyr med karakteristikk D 2 (jfr. jordprøve nr. 9).

Husøya på Tarva (kartfig. nr. 54) har ca. 650 dekar myr, ellers er mest snauberg. Det er mosemyrene som dominerer, særlig på den østre del av øya. Disse myrtypene utgjør ca. 2/3 av arealet, med 4/10 på lyngrik kvitmosemyr og 6/10 på grasrik kvitmosemyr. Grasmyrarealet utgjør 220 dekar, overveiende av myrull-bjønnskjeggtypen. Høyden over havet er bare 10—15 m, og dreneringsforholdene er til dels noe vanskelige. Dybden er opptil 2 m på grasmyrpartiene, noe mer på mosemyrene. Undergrunnen består av grus med fjellpartier og til dels av skjellsand. Det ble uttatt og analysert en prøve av denne sanden, som er omtalt foran under kjemiske analyser. Med hensyn til dyrkingsverdet av myrene på Tarva så har vi satt grasmyrene i D 2—D 3 (jordprøve 10) og mosemyrene i D 3—D 4.

Foruten de her nevnte større myrområder, finnes en rekke mindre og til dels gode dyrkingsmyrer i Bjugn. Men det vil føre for langt å omtale alle i en artikkel som denne.

Sammendrag.

Bjugn herred i Sør-Trøndelag fylke dekker, etter kommunereguleringen av 1. januar 1964, et landareal av 319,88 km². Folketallet var pr. 1. januar 1965 i alt 4 907 personer. Folketettheten er følgelig 15,34 personer pr. km². I topografisk henseende er Bjugn sterkt kupert med mange fjellpartier på opptil ca. 470 m o. h. Det meste av herredet er fastland oppdelt av flere fjorder, men her er også mange større og mindre øyer. Det er således et typisk kystherred. Veinettet er bra utbygget, og havneforholdene er stort sett gode. Fjellgrunnen er tungt forvitrelig og næringsfattig. Jordsmonnet består vesentlig av havavleiringer, mindre morener og myrjord. En betydelig del av myrene har tidligere vært undersøkt og kartlagt av Trøndelag Myrskaps.

Ved myrinventeringen, som ble utført av Det norske myrskaps i 1965, ble herredets myrareal beregnet til 10 300 dekar. Dette utgjør 3,22 % av landarealet, og temmelig nøyaktig samme andel som i Ørland herred. Myrarealet fordeler seg med ca. 25 % på lyngrik kvitmosemyr, ca. 27 % på grasrik kvitmosemyr, ca. 40 % på grasmyr (vesentlig myrull-bjønnskjeggtypen), ca. 5 % på skogmyr (mest furumyr) og ca. 3 % på lyngmyr. Noen av de grasrike kvitmosemyrer har til dels et tykt moselag som er nesten uomdanna i de øverste lag (strøtorv). De lyngrike kvitmosemyrer er mer formolda og inne-

holder ofte god brenntorv i dypere lag. Grasmyrene og skogmyrene er som regel noenlunde vel til vel formolda, og de dypere torvlag har også her gjerne brenntorvkarakter. Dybden av myrene ble målt på i alt 780 steder. Av disse målinger viste ca. 22 % under 1 m, ca. 42 % mellom 1 og 2 m, ca. 30 % mellom 2 og 3 m og resten var mellom 3 og ca. 5 m. Undergrunnen består av leire, sand og grus med steinblokker. Endel av myrene ligger direkte på fjell. De uttatte jordprøver viste ved kjemisk analyse for de flestes vedkommende sterk sur reaksjon. Innholdet av kalk var i de fleste prøver lavt både prosentisk sett og i beregnet innhold pr. dekar til 20 cm dyp. Innholdet av plantenæringsstoffer (N, K og P) var også stort sett lavt. Askeinnholdet lå for de fleste prøver under 5 % og er følgelig lavt. Plantesafunnene består av lite kravfulle til nøysomme planteslag, særlig på mosemyrene og på grasmyrene av myrull-bjønnskjeggtypen. Noen mindre partier starrmyr og rein grasmyr har en forholdsvis artsrik flora med til dels kravfulle planteslag.

Når det gjelder utnyttelsen av myrene i Bjugn, så har de tidligere vært sterkt beskattet som torvland, og det stikkes fremdeles endel brenntorv. Dessuten utgjør myrjord en stor andel av den dyrkede jord, og det foregår betydelig myr dyrking her. Ved denne undersøkelsen har vi funnet at ca. 1 850 dekar brenntorvmyr kan avtorves med ca. 2 millioner m³ råtorv uten skade for etterfølgende kultur. Videre er påvist ca. 200 dekar strøtorvmyr med ca. 300 000 m³ mosetorv skikket for fremstilling av torvstrø for mer lokale behov. Det dyrkbare myrareal er satt til 8 800 dekar eller ca. 85 % av hele myrarealet. Heri er også medregnet brenntorv- og strøtorvmyrene etter at de er avtorvet. Arealet av myr som på grunn av sin beliggenhet eller andre forhold er karakterisert nærmest som udyrkbart, utgjør følgelig 1 500 dekar. Herav har vi funnet at ca. 1 100 dekar kan grøftes og tilplantes med skog. Av dyrkingsmyrene er ca. 42 % karakterisert som *god og/eller noenlunde god dyrkingsmyr* og ca. 55 % som *mindre god dyrkingsmyr*. De resterende ca. 3 % er gitt karakteristiken *dårlig dyrkingsmyr*.

Bjugn har følgelig ganske bra ressurser av så vel brenntorvmyr som dyrkbar myr, men kvalitetsmessig ligger det meste av arealet noe dårlig an, særlig når det gjelder myrtypene. Det er imidlertid hevet over enhver tvil at myr dyrkingen i Bjugn vil og bør fortsette. De fleste av brukene er altfor små og kulturbeiter er en minimumsfaktor for jordbruket i kommunen. I forbindelse med distriktsutbyggingen må det derfor være en viktig oppgave i Bjugn å skaffe tilskuddsjord til de mange bruk som er for små etter tidens krav.

Litteraturliste.

1. Statistisk Sentralbyrå: Arealoppgaver.
2. Holtedahll, Olaf: Norges geologi. N.G.U. nr. 164. Oslo 1953.
3. Bjørlykke, K. O.: Utsyn over Norges jord og jordsmonn. N.G.U. nr. 156.

4. Utgreiing om jordødeleggelsen ved urasjonell torvdrift i kystbygdene i Trøndelag og om tiltak som tar sikte på å stanse jordødeleggelsen. Innstill. nr. 7 fra komitéen for myr- og jordvern i kystbygdene, Oslo 1941.
5. Løddesøl, Aasulv: Det norske myrselskaps myrinventeringer. Medd. fra D. n. m., 1941.
6. Løddesøl, Aasulv og Lid, Johannes: Myrtyper og myrplanter. Grøndahl & Søns Forlag, Oslo 1950.
7. Løddesøl, Aasulv: Myrene i næringslivets tjeneste. Grøndahl & Søns Forlag, Oslo 1948.
8. Løddesøl, Aasulv: Orientering om synkingsproblemet på myr. Medd. fra D. n. m. nr. 1, 1955.

NORSK LANDBRUKSOPPLÆRING I DAG OG I MORGEN

Foredrag i Norsk Rikskringkasting den 21. november 1965.

Av rektor Ottar Fjærvoll.

Først et tilbakeblikk for å få det rette perspektiv.

Landbruksskolen har sin rot i folkehøgskolen — i folkehøgskole-ånden — og er stolt og glad over det faktum. I de fleste fylker er landbruksskolen alt omkring 100 år. Det burde i seg selv være et bevis for at denne vår eldste fagskole — gjennom skiftende tider — må hatt noe å gi.

Kurstypene er vel kjent. 1½-års kurset *var* en gang hovedkurset. Det gir en overveiende teoretisk innføring i yrket i to vintre og ren praktisk opplæring den mellomliggende sommer. Allerede for 50 år siden fantes det både landbrukslærere og praktikere som mente at skolene var vel egnet til å gi teoriundervisningen, men praksis det lærte man bedre i den private, praktiske bedrift. Dette syn gav oss 2-vinters kurset, som målt etter elevtallet, er landbruksskolens hovedkurs i dag. Elevene i 1½-års- og 2-vinters kurset får nå den samme teoriopplæring. De går ganske enkelt i den samme klassen.

Det er en stor og relativt moderne spesialkunnskap som søkes overført til elevene. Av de 1500—1600 timene disse kursene omfatter, nyttes omlag 1/3 til grunnfag og 2/3 til anvendte fag. Det er etter hvert blitt innføring i det en kan kalle driftslederfunksjonene i produksjonsteknikk og økonomi som er hovedsaken.

Det finnes ingen landsomfattende statistikk over hvilken utdanning elevene har før de kommer inn på landbruksskolen. Tendensen er imidlertid klar nok. Færre og færre med bare 7-årig folkeskole, flere og flere med 9-årig + et vidt spektrum av videregående skoler.

Også på et annet felt er forandringene iøyenfallende. For en mannsalder siden var landbruksskolen den eneste videregående skole en vanlig landsungdom kunne komme inn på og ha råd til å gjennomføre. Til dem strømmet begavet ungdom, både de som skulle inn i yrket og de som skulle forlate det. Fra mitt eget årskull fra den gang er bare 10 % forblitt i yrket. I dag regner ca. 90 % av landbruks-